

Συμβολή για τόν τρόπο διαμόρφωσης σε
αυτόνομη πολιτική κίνηση της Σοσιαλιστι-
κής Τάσης που άποσχίσθηκε από το ΠΑΣΟΚ

(έσωτερικό κείμενο για συζήτηση)

Η κρίση που έχει ξεσπάσει στο Κίνημα έχει συντελέσει στη δημιουργία δύο βασικών τάσεων:

1. Στη σοσιαλιστική τάση, όπως αυτή χαλαρά προσδιορίζεται από τις αρχές της 3ης του Σεπτεμβρίου.
2. Στην Ανδρείσμο, οτιδήποτε αυτός μπορεί να σημαίνει.
Είναι αναμφίβολο πως οι δύο παραπάνω τάσεις δεν μπορεί να συνυπάρξουν στην ανάπτυξη ενός σοσιαλιστικού πολιτικού φορέα.

Με δεδομένη την κρίση, τις αλλαγές που την προκάλεσαν και την αδυναμία συνύπαρξης των δύο παραπάνω τάσεων, μια σειρά από ερωτήματα πρέπει να απαντηθούν από τη σοσιαλιστική τάση. Τα ερωτήματα αυτά είναι;

1. Ποιά είναι τα στοιχεία που προσδιορίζουν τον ιδεολογικό χαρακτήρα της τάσης και σε ποιο βαθμό έχει συγκεκριμένο χαρακτήρα;
2. Ποιές είναι οι αντικειμενικές πολιτικές συνθήκες σήμερα και ποιές δυνατότητες απορρέουν από αυτές για μια μακροχρόνια ανάπτυξη της τάσης σε πολιτικό φορέα, είναι να έγγυάται τη σοσιαλιστική αλλαγή στην Ελληνική Κοινωνία;
3. Ποιού είναι οι στρατηγικοί στόχοι της τάσης και ποιά ή βραχυχρόνια και μακροχρόνια τακτική που επιβάλλεται να ακολουθηθεί για την επίτευξή τους;
4. Ποιος θα πρέπει να είναι ο χαρακτήρας του πολιτικού φορέα στον οποίο η τάση θα κατευθύνει μακροχρόνια;

Απάντηση στο πρώτο ερώτημα.

Για να μπορέσουμε να βρούμε τα προσδιοριστικά στοιχεία της τάσης είναι απαραίτητο να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή στη μέχρι σήμερα πορεία ανάπτυξης του Κινήματος.

Πρέπει βασικά να δούμε τη δυναμική της ανάπτυξής του και να βγάλουμε συγκεκριμένα συμπεράσματα που χαρακτηρίζουν τη σοσιαλιστική τάση. Η αναπτυξιακή δυναμική χωρίζεται στα εξής:

1. Την πρωτοβουλιακή ανάπτυξη του Κινήματος
2. Την ταξική σύνθεση της πρωτοβουλιακής βάσης και τους πόλους συσπείρωσής της
3. Τη δυναμική που απορρέει από τις αρχές της 3ης του Σεπτεμβρίου ειδικότερα:
την ύπαρξη ιδεολογικών τάσεων στα πλαίσια των αρχών, τον ρόλο της χαρισματικής παρουσίας του Ανδρέα Παπανδρέου και τη διασφάλιση του σοσιαλιστικού χαρακτήρα του Κινήματος

5. Συμπεράσματα και στοιχεία που χαρακτηρίζουν τή σοσιαλιστική τάση.

1. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Ἡ ἐξαγγελία γιὰ αὐτοοργάνωση τῆς βάσης μέσα στά πλαίσια τῶν ἀρχῶν τῆς 3ης τοῦ Σεπτεμβρίου, ὑπαγορεύτηκε ἀπό τίς ἀντικειμενικές συνθήκες πού ὑπῆρχαν προεκλογικά.

Ἡ πρωτοβουλιακή ἀνάπτυξη ἀπό τοὺς βασικότερους δυναμικοπολιτικούς παράγοντες τῆς αὐτοοργάνωσης, ἐνῶ ταυτόχρονα προσδιόριζε τή δυνατότητα συμμετοχῆς τῆς ὁργανωμένης βάσης στή μελλοντική ἀνάπτυξη τοῦ Κινήματος.

Ἡ ἀντικειμενικά ἀποκεντρωμένη πρωτοβουλιακή ἀνάπτυξη τῆς βάσης, ἦταν προϋόν τῆς δύναμης τῆς χαρισματικῆς ἡγεσίας τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου, τῆς δυναμικῆς τῶν ἀρχῶν τῆς 3ης τοῦ Σεπτεμβρίου καί τῆς σοσιαλιστικῆς τους προοπτικῆς.

Τά βασικά στοιχεία τῆς ἀναπτυξιακῆς δυναμικῆς τῶν ἱδρυτικῶν ἀρχῶν καί τῆς αὐτοοργάνωσης ἀπορρέουν ἀπό τό λειτουργικό ρόλο πού παρεχόνταν ἀπό τίς ὁργανώσεις βάσης.

Ὁ λειτουργικός αὐτός ρόλος ἐκφράστηκε πρακτικά:

- α. Μέ τό δικαίωμα τῆς βάσης νά ἀποφασίζει αὐτή ἡ ἴδια γιὰ τά ἰδεολογικά πλαίσια, τή στρατηγική καί τή τακτική τοῦ Κινήματος, στό Πανελλαδικό Συνέδριο.
- β. Μέ τή παροχή τῆς δυνατότητας στή βάση νά ὑποδείξει τοὺς ὑποψήφιους βουλευτές.
- γ. Μέ τήν ἀναγκαία γιὰ τή πρωτοβουλιακή ἀνάπτυξη καί μέσα ἀπό τίς ὑπάρχουσες ἀντικειμενικές συνθήκες, ἐφαρμογή ἑνός μοντέλου "Δημοκρατικοῦ Ἀποκεντρωτισμοῦ", πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τή μεγίστη ποῦηση τῆς συμμετοχῆς τῆς βάσης στή δημιουργία καί διαμόρφωση τῆς ὁργανωμένης ἔκφρασης τοῦ Κινήματος

2. ΤΑΞΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΚΗΣ ΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΟΙ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ ΤΗΣ.

Ἡ πρωτοβουλιακή βάση τοῦ Κινήματος ἀποτελέστηκε στή πλειοψηφία της ἀπό μικροαστικά κοινωνικά στρώματα, κυρίως ἀγρότες, μικροεπαγγελματίες, μισθοσυντῆρητους τοῦ δημόσιου ἢ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα, καθώς ἐπίσης καί ἐλεύθερους ἐπαγγελματίες μεσοαστοὺς.

Τό σοσιαλιστικά συνειδητοποιημένο τμήμα τῆς πρωτοβουλιακῆς βάσης, πού ἦταν καί ἡ μειοψηφία τῆς ὁργάνωσης, ἀποτελεῖτο ἀπό ἕνα ἐλάχιστο μέρος τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ἀπό ἕνα μεγάλο μέρος ἐπιστημόνων μέ ἐξαρτημένη ἐργασιακή σχέση στή παραγωγική διαδικασία, καθώς ἐπίσης καί ἀπό ἕνα μεγάλο μέρος τῆς νεολαίας.

Μέ τή διακήρυξη τῆς 3ης τοῦ Σεπτεμβρίου ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου ἔκανε τήν πολιτική του ἐπιλογή ἀνάμεσα στή σοσιαλδημοκρατία καί στ' σοσιαλιστική προοπτική.

Μέ αυτή του τήν έπιλογή, φραστικά τουλάχιστον, προσδιοριζόταν άρνητικά προς τά δεξιά, ένώ ταυτόχρονα έμενε άνοιχτός προς τ' άριστερά, προκειμένου νά δεσμεύει όσο τό δυνατό περισσότερες δυνάμεις τής παραδοσιακής (δοσμένης τής κρίσης στό χώρο της) ένώ είχε ανάλογη επίδραση στή νεολαία.

Ή τέτοια έπιλογή του 'Ανδρέα Παπανδρέου είχε σαν αποτέλεσμα τήν έπιφύλαξη ενός μεγάλου μέρους του μικροαστικού στοιχείου προς τό ΠΑΣΟΚ, τό όποιο παρέμεινε άμετακίνητο ψηφίζοντας ΕΚ-ΝΔ, ένώ από τήν άλλη μεριά προσέλκυσε ένα μεγάλο τμήμα τής νεολαίας.

Επίσης αποτέλεσε άμικείμενο προσοχής από τ' άριστερά, κυρίως των αδέσμευτων και άνεξάρτητων, πού λόγω τής ύπάρχουσας κρίσης στό χώρο τής παραδοσιακής άριστερας, έμεναν ιδεολογικά καδ κομματικά άκάλυπτοι.

Τούς πόλους συσπείρωσης τής παραπάνω πρωτοβουλιακής βάσης αποτέλεσαν, για ένα σοβαρό τμήμα μικροαστικής βάσης ή χαρισματική προσωπικότητα του 'Ανδρέα Παπανδρέου-σέ μεγάλο βαθμό αν όχι απόλυτα-, ένώ για τό άριστερό μέρος η της ή σοσιαλιστική προοπτική των άρχων τής 3ης του Σεπτέμβρη.

3. Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ 3ης ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ.

Τά πλαίσια των άρχων και στόχων του ΠΑΣΟΚ είναι γενικά και άόριστα, έτσι πού νά μήν βγαίνει από αυτά μια συγκεκριμένη πιδράσταση του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού αλλά απλώς ένας σοσιαλιστικός προσανατολισμός άπροσδιόριστης μορφής.

Μέσα άπ' αυτά τά πλαίσια ύπαγορεύεται μια δ υ ν ά μ ε ι σ ο σ ι α λ ι σ τ ι κ ή ή π ρ ο ο π τ ι κ ή, πού ή ίδια ή δυναμική των άρχων στή λειτουργία τους θα συγκεκριμενοποιούσε στή μακροχρόνια πορεία ανάπτυξης του Κινήματος.

Αυτή ή συγκεκριμενοποίηση θα γινόταν προοδευτικά και ανάλογα κάθε φορά μέ τό επίπεδο πολιτικής συνειδητότητας τής οργανωμένης βάσης, Κατά συνέπεια άπαιτήτηση προϋπόθεση για τή τέτοια συγκεκριμενοποίηση αποτελούσε ή συμμετοχή τής βάσης στή λήψη των αποφάσεων. Ή συμμετοχή τής βάσης αποτελούσε τήν αναγκαία συνθήκη αλλά όχι και ικανή- για τό ποιοτικό ανέβασμα της, ενώ ταυτόχρονα ή σοσιαλιστική προοπτική θα έπαιρνε μορφή πιο συγκεκριμένη μέσα άπ' αυτό άκριβως η τό ανέβασμά της.

α. Ή ύπαρξη ιδεολογικών τάσεων στά πλαίσια των άρχων.

Οι βασικές ιδεολογικές τάσεις πού αναπτύχθηκαν στήν προσπάθεια διαμόρφωσης των ιδρυτικών άρχων ήταν:

1. Ή τάση προς τή σοσιαλδημοκρατία
2. Ή τάση προς τό σοσιαλισμό
3. 'Ο 'Ανδρεϊσμός, πού αν και δέν μπορεί νά αποτελέσει τάση, αποτελεί μια ιδεολογική λειτουργία, στήν όποία κατάφυγαν όσοι δέν πορεύσαν νά συνειδητοποιήθουν σοσιαλιστικά μέσα άπό τίς αντικειμενικές διαδικασίες, αλλά έξαντλοϋσαν τή σοσιαλιστική τους ιδιότητα στή πίστη στό άλάθητο του 'Αρχηγού. 'Ο 'Ανδρεϊσμός κάλυψε τά πιο καθυστερημένα, πολιτικά, τμήματα

της βάσης του ΠΑΣΟΚ, καί υποκατέστησέ τελικά τό σοσιαλιστικό ιδεώδες.

Ἡ ὑπαρξη τάσεων σφά πλαίσια τῶν ἀρχῶν, σέ συνδιασμό "μέ τό δικαίωμα τῆς βάσης γιά τόν καθορισμό τῶν ιδεολογικῶν πλαισίων τοῦ Κινήματος στό Πανελλαδικό Συνέδριο ἀποτελέσαν ἓνα ἀπό τοὺς βασικότερους συντελεστές τῆς ἀναπτυξιακῆς του δομῆς.

Στή δυναμική τῶν ἀντιθέσεων ἀνάμεσα στίς παραπάνω ιδεολογικές τάσεις, σέ ὅλη τή δομή τοῦ Κινήματος καί στό ἐπίπεδο τῆς ΚΕ, τόν καθοριστικό ρόλο ἔπαιξε ὁ ἔλεγχος τῆς μικροαστικῆς βάσης ἀπό τή χαρισματική ἡγεσία τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου, ἐνῶ ταυτόχρονα ἡ ἀριστερή μειοψηφία δέν ἦταν κατ' ἀρχήν ἀντιανδρεϊκή.

4. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ Η ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ

Μέ δοσμένη τήν ταξική σύνθεση τῆς βάσης καί τήν κυρίαρχη δύναμη τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου, ὁ ρόλος τοῦ προέδρου στήν ὁμαλή ἀνάπτυξη καί διασφάλιση τῆς σοσιαλιστικῆς προοπτικῆς ἦταν καθοριστικός, τουλάχιστόν στή πρώτη φάση.

Ταυτόχρονα ὅμως ἡ τέτοια δύναμη τοῦ προέδρου ἀποτελοῦσε καί τόν βασικότερο κίνδυνο, στό μέτρο πού ὁ ἴδιος δέ θά ἔθετε τή δύναμή του στήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀλλά θά ἔκανε τό σοσιαλισμό δική του ὑπόθεση.

Τή μόνη ἐγγύηση γιά τή δημιουργική συμβολή στή πορεία κατάκτησης τῆς σοσιαλιστικῆς συνειδήσης τῆς τέτοιας ἐπύρροης τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου, ἀποτελοῦσε ἡ δέσμευσή του ἀπό ὑπεύθυνα συλλογικά ὅργανα, καί ἡ δημοκρατική λειτουργία τους σέ ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς δομῆς τοῦ Κινήματος.

Ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τή δημοκρατική λειτουργία ἀποτελοῦσε ἡ πλήρης καί ἀντικειμενική πληροφόρηση τῆς βάσης ἀπό τή κορυφή καί ἀντίστροφα.

Δεδομένου δέ ὅτι οἱ δημοκρατικές διαδικασίες στή λήψη τῶν ἀποφάσεων δημιουργοῦν κατά κανόνα πλειοψηφίες καί μειοψηφίες, ἡ ἀντικειμενική καί ἀμφύδρομη πληροφόρηση κορυφῆς - βάσης καί βάσης - κορυφῆς προϋπέθετε τήν δυνατότητα ἔκφρασης τῆς ἀποψῆς τῆς μειοψηφίας μέσῳ ἀπό τά ὑπεύθυνα ὅργανα.

Γιά νά εἶναι δέ δημοκρατική λειτουργία ἀποτελεσματική, ἡ μειοψηφία θά ὑποχρεοῦται στήν ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων τῆς πλειοψηφίας.

Ἡ τέτοια δυνατότητα ἔκφρασης τῆς σοσιαλιστικῆς ἰτάσης, ἀποτελοῦσε τή βασικότερη ἐγγύηση γιά τή διασφάλιση καί ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς προοπτικῆς.

Ἡ ἀντικειμενική ἀδυναμία τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου νά λειτουργήσει δημοκρατικά ἀπέτελεσε τό βασικότερο παράγοντα τῆς κρίσης. Μιάς κρίσης πού ἐκφράστηκε στή κορυφή καί πέρασε στή βάση ἐμέσως, μόλις ἡ τελευταία χρησιμοποιοῦντο γιά τίς ἀρχηγικές μεθοδεύσεις, καί πληροφορήθηκε τίς αὐθαιρεσίες.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΤΑΣΗ.

Ἀπό τή μέχρι ἐδῶ ἀνάλυση - περιγραφή προκύπτουν βασικά στοιχεῖα γιά τή σοσιαλιστική τάση. Τά στοιχεῖα αὐτά εἶναι:

α. Μέσα στά πλαίσια τῶν ἀρχῶν τῆς 3ης τοῦ Σεπτεμβρίου ὁ ἰδεολογικό ἰ χαρακτήρας τῆς τάσης προσδιορίζεται κατὰ βάση σέ λειτουργικό ἐπίπεδο. Εἰδικώτερα:

1. Ἡ δημοκρατική καί συλλογική λειτουργία ἔτσι πού νά ἐξασφαλίζεσθαι ἡ μεγύστη συμμετοχή τῆς βάσης στή διαδικασία λήψης ἀποφάσεων, ἐνῶ ταυτόχρονα νά ἐξασφαλίζεσθαι ὁ ἔλεγχος καί ἡ συνέπεια τῆς ἡγεσίας.
2. Ἡ συλλογικότητα στή λήψη τῶν ἀποφάσεων σέ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς δομῆς
3. Ἡ δυνατότητα ἔκφρασης τῶν ἀπόψεων τῆς μειοψηφίας μέσα ἀπό τὰ ὑπεύθυνα ὄργανα καί ἡ ὑποχρέωσή της νά ἐκτελεῖ τίς ἀποφάσεις τῆς πλειοψηφίας.
4. Ἡ αὐτονομία τῶν μαζικῶν χώρων.